

Zavirimo u svijet biljaka i životinja Parka prirode Lonjsko polje

Darija Jež, dipl. knjižničarka

Marija Pranjic, knjižničarka

Gradska knjižnica i čitaonica Ante Jagar Novska

knjiznica@knjiznica-novska.hr

Sažetak

Jedna od zadaća GKČ *Ante Jagar* odnosi se na promicanje važnosti zaštite prirodnog okoliša i očuvanja prirode, upoznavanje biološke i kulturne raznolikosti zavičaja i Hrvatske. U svrhu ostvarenja te zadaće, Knjižnica je provela projekt *Zavirimo u svijet biljaka i životinja Parka prirode Lonjsko polje* u suradnji s Parkom prirode *Lonjsko polje* i Osnovnom školom *Novska*. Preko niza ekološko-edukativnih radionica djecu smo upoznali s posebnostima Lonjskog polja, a posebnu pozornost posvetili smo ugroženim biljnim i životinjskim vrstama koje u njemu obitavaju. Na taj smo način pokušali motivirati djecu da uz druženje, igru i učenje razmišljaju o nužnosti zaštite prirode te razvijaju ljubav prema zavičaju i raznolikoj prirodnoj baštini Hrvatske. Izlaganjem želimo predstaviti vrlo uspješnu suradnju knjižnice i Parka prirode *Lonjsko polje*, koji se nalazi u neposrednoj blizini grada Novske, te ukazati na problematiku zastupljenosti lokalne i nacionalne prirodne baštine u literaturi za djecu i mlade.

Ključne riječi: prirodna baština, Park prirode Lonjsko polje, zavičaj

Projekt *Zavirimo u svijet biljaka i životinja Parka prirode Lonjsko polje* započeli smo u Mjesecu hrvatske knjige 2010. godine, koji je bio posvećen biološkoj raznolikosti Hrvatske. Tema manifestacije potaknula nas je na istraživanje Parka prirode Lonjsko polje, smještenog u neposrednoj blizini grada Novske, a željeni cilj projekta usmjerili smo na upoznavanje njegove biološke raznolikosti, specifičnih biljnih i životinjskih vrsta koje obitavaju u njemu, ugroženih vrsta, kao i na važnost zaštite prirode i močvarnih staništa.

Tijekom četiriju tjedana trajanja projekta razvili smo suradnju s Javnom ustanovom Park prirode *Lonjsko polje*, te s učenicima i učiteljima trećih i četvrtih razreda Osnovne škole *Novska* i njezinim područnim školama.

Za realizaciju projekta isplanirali smo niz ekološko-edukativnih i kreativnih radionica preko kojih smo djecu željeli upoznati s pojedinim životinjskim i biljnim vrstama koje obitavaju u tom području, te ih naučiti ponešto o njima i okruženju u kojem žive. Između brojnih vrsta kojima je dom u Parku prirode Lonjsko polje, posvetili smo se samo nekima: bijeloj rodi, maloj zelenoj žabi, leptirima, vretencu, barskoj kornjači, ježu, zmiji bjeloušci, lopoču, lokvanju, žabogrizu, trsci i rogozu. Ove smo biljne i životinjske vrste odabrali jer su djeci bliske, a pretpostavili smo da djeca ipak nisu dovoljno upoznata s njima.

Kao poticaj i motivaciju u projektu smo koristili različite oblike rada: čitanje i pričanje priča, istraživanje enciklopedija, prezentiranje plakata, proučavanje fotografija, prikazivanje filmova, razgovor te izmjenjivanje znanja i iskustava.

Budući da je jedan od zadataka knjižnica poticanje čitanja kod djece te približavanje knjige djeci preko raznih aktivnosti, u ovom smo projektu kao motivaciju koristili književna djela. U fondu naše knjižnice pronašli smo literaturu kojom smo pratili ideju našeg projekta i čitali je „pod krošnjama“ – za ovu prigodu posebno uređenom kutku u knjižnici.

U književnim djelima koja smo koristili kao motivaciju pronašli smo priče zanimljive radnje i zapleta preko kojih su djeca upoznala niz životinja koje žive u bari, biljke koje ih okružuju te njihov život i teškoće s kojima se susreću.

Djeca su preko priča na zanimljiv i nenametljiv način upoznata s prirodnim zakonima koji vladaju u močvarnom području, s važnosti močvarnih staništa i njihovom ugroženošću, te s važnosti očuvanja prirode.

Jedno je od književnih djela koja smo koristili kao motivaciju i knjiga *Jako dugačke priče o tri hrabre žabice i čarobnom kamenu spasa, a i o zmaju također*. Napisala ju je knjižničarka Renata Holcer, koja ju je ovom prigodom predstavila djeci. Knjiga je puna mašte, govori o zgodama i nezgodama triju žabica koje su živjele u bari za koju autorica nije precizno odredila lokaciju, no čitanjem se svakako može naslutiti da se radnja odvija u Lonjskom polju.

Koristili smo i *Ciconia Ciconia*, slikovnicu Andree Petrlik-Huseinović koja govori o bijeloj rodi koja je svoj dom pronašla u selu roda Čigoču; slikovni priručnik *Močvara – Priča o životu jednog vretenca*, koji prati priču o životu jednoga vretenca u močvari, a obiluje mnoštvom informacija namijenjenih djeci o močvarnom staništu, životu u njemu, njegovoj važnosti, ugroženosti močvara; priče Nade Iveljić, koja je često u prirodi pronalazila nadahnuće za svoja djela. U knjizi *Budimo prijatelji* jednu

od priča započela je ovako: „Priroda je veličanstvena. Ne samo da ljepotom godi našem oku kad ju promatramo u doseg vidokruga, nego je i svaka pojedinost u njoj mudro pridana cjelini u kojoj zauzima određeno mjesto. Zato u prirodi ništa nije nevažno. Sve je povezano, ovisi jedno o drugom i pristaje općoj slici; sve ima svoju opravdanost i svrhu, svoj duboki smisao.“

Za naš projekt pronašli smo i koristili dosta priča Nade Iveljić, iako većina ne govori o Lonjskom polju, nego su to priče o životinjama koje smo spominjali u sklopu našeg projekta (*Daleki rođak, Žablji svatovi, Žabica i kornjača...*)

Osim književnih djela, kao motivaciju smo koristili i stručnu literaturu koju smo zajedno istraživali na ekološko-edukativnim radionicama.

Za dio biljnog i životinjskog svijeta za koji nismo pronašli književna djela, izvor informacija potražili smo u stručnoj literaturi. Istražujući, došli smo do spoznaje da nema dovoljno priručne literature prilagođene dječjem uzrastu ili da pruža samo neke osnovne informacije. Jedini priručnici u hrvatskom izdanju koji su nam dali više informacija o ovoj temi, a obrađuju područje Hrvatske, jesu *Dječji atlas prirode* – životinjski i biljni svijet u Hrvatskoj i već navedeni slikovni priručnik *Močvara – Priča o životu jednog vretenca*, u izdanju Udruga *Kapibara*. U nedostatku dječje stručne literature koristili smo priručnike za odrasle (*Prirodna baština Hrvatske, Botanički važna područja Hrvatske, Nacionalni parkovi i zaštićena područja u Hrvatskoj* i sl.), brošure koje je izdala Javna ustanova Park prirode *Lonjsko polje*, kao i časopise. Iz njih smo izabrali za djecu zanimljive podatke te smo sami izradili plakate koje smo koristili na našim radionicama.

Osim što su učila o Lonjskom polju, djeca su se i kreativno izražavala. Koristeći se raznim likovnim i kreativnim tehnikama, vještinama, djeca su se okušala u izradi nekih biljnih i životinjskih vrsta.

Krajnji rezultat projekta bila je izložba na kojoj su posjetitelji mogli pogledati nastale dječje radove, izrađene plakate, izložbu korištenih knjiga, kao i napravljenu baru sa svom svojom prirodnom raznolikošću. U njoj su se tijekom trajanja projekta nastanile brojne biljke i životinje nastale spretnošću dječjih ruku.

Mjesec dana upoznavanja Parka prirode *Lonjsko polje* kroz sliku i riječ te zajedničko druženje s učenicima i njihovim učiteljima završili smo edukativnim predavanjem stručnog djelatnika Parka prirode *Lonjsko polje*.

U sklopu ovog projekta djeca su na drukčiji način učila o prirodnoj i

zavičajnoj baštini, a vezano uz korištenu literaturu za naš projekt, zaključili smo da postoji zadovoljavajući broj književnih djela, no svakako bi mogao biti bogatiji kako bi djeca i mladi mogli samostalno istraživati i što bolje upoznati raznoliku prirodnu baštinu Hrvatske i zavičaja.

Smatramo potrebnim poticanje izdavanja edukativnih slikovnica i priručnika za djecu koji obrađuju različite ekosustave u Hrvatskoj (pozitivan je primjer edukativna slikovnica *Močvara – Priča o životu jednog vretenca*), kao i stručne literature koja obrađuje prirodnu baštinu Hrvatske. Prirodna raznolikost Hrvatske i njezina brojna zaštićena prirodna područja neiscrpan su izvor koji može poslužiti kao nadahnuće i svakako zaslužuju veću zastupljenost u literaturi za djecu.

Jež, Darija rođena je u Novskoj 1971. godine. Diplomirala je na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu, profesorski smjer, te na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Odjel za informacijske znanosti, smjer knjižničarstvo. Šest godina predavala je geografiju u osnovnim i srednjim školama u Kutini, Varaždinu i Slavonskom Brodu te je stekla vrijedno iskustvo rada u odgojno-obrazovnom procesu. Od 2004. godine imenovana je ravnateljicom Gradske knjižnice i čitaonice *Ante Jagar* u Novskoj. Veliki izazov u radu, kao knjižničarki i ravnateljici, bilo je sudjelovanje u stvaranju i otvaranju nove suvremene knjižnice u Novskoj. U svojem radu posebnu pažnju i interes usmjerava na sadržaje i aktivnosti kojima je nova i moderno opremljena knjižnica prepoznata kao živo kulturno i informacijsko središte, mjesto susreta građana Novske.

Pranjić, Marija diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu – Odsjek za pedagogijske znanosti u Petrinji 1991. godine i stekla zvanje učiteljice razredne nastave. Za vrijeme Domovinskog rata u progonstvu povremeno je radila na poslovima nevezanima uz zvanje. Nakon završetka Domovinskog rata zaposlila se u Općini Hrvatska Dubica kao referentica za društvene djelatnosti. Imenovana je za privremenu ravnateljicu Narodne knjižnice i čitaonice *Ivo Kozarčanin* u Hrvatskoj Dubici – knjižnice u osnivanju, a potom je od 2000. godine u njoj zaposlena kao knjižničarka. Od otvaranja novog prostora Gradske knjižnice i čitaonice *Ante Jagar* u Novskoj 2010. godine zaposlena je kao knjižničarka na Dječjem odjelu. Uz stručne poslove, sudjeluje u osmišljavanju i realizaciji sadržaja, programa i aktivnosti namijenjenih djeci predškolskog i školskog uzrasta. Radi praćenja promjena u društvu, kulturnih i drugih potreba djece, te pružanja što bolje i kvalitetnije usluge za djecu u knjižnici, sudjeluje na skupovima Hrvatskoga knjižničarskog društva, a stečena znanja i iskustva primijenit će u svojem radu.